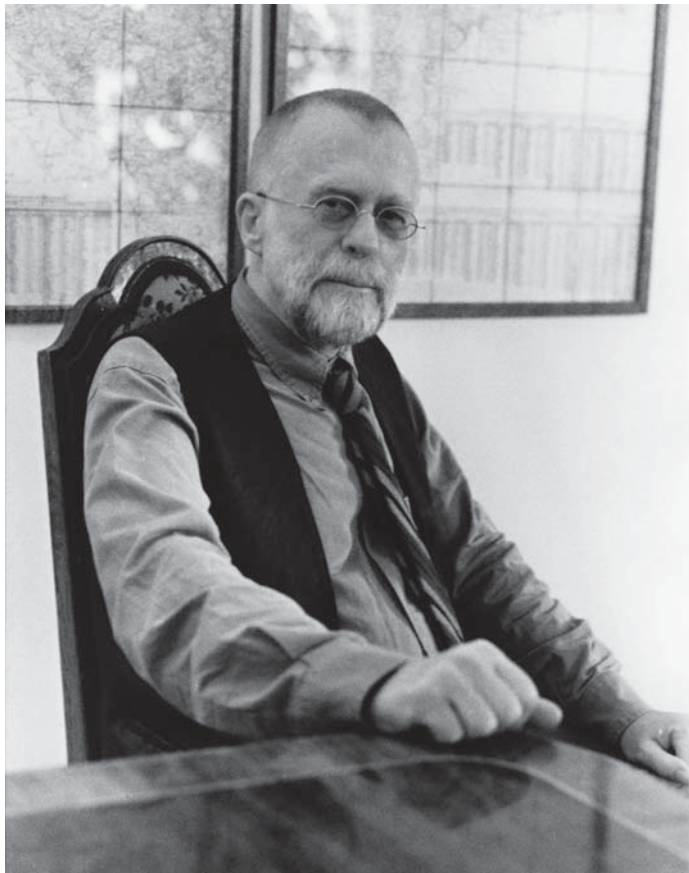

JUBILEUM LADISLAVA ŠPAČKA

PhDr. Ladislav Špaček
(foto H. Rysová, 2000).

PhDr. Ladislav Špaček oslavil své sedmdesátiny uprostřed práce v Národním památkovém ústavu, kam nastoupil ještě před ukončením svého vysokoškolského studia. Narodil se 28. října 1941 v Praze v rodině lékaře jako druhé dítě ze šesti. Vliv na rozvoj jeho osobnosti mělo rozsáhlé intelektuálně založené příbuzenstvo, mezi nímž byli historici umění a umělci. Množství rodinných památek ovlivnilo jeho pozdější odborné směřování. Kromě humanitních věd patřily k jeho zájmům botanika a zahradničení. Po maturitě v roce 1958 krátce pracoval v Uměleckoprůmyslovém muzeu, kde se zapojil do inventarizace sbírek u Dagmar Hejdové, poté spolupracoval v Archeologickém ústavu ČSAV na výzkumech vedených Miroslavem Richtermem a Ivanem Borkovským. Po třech letech práce byl v roce 1961 přijat na filozofickou fakultu Univerzity Karlovy na obor dějiny umění (prof. Jan Květ, Jaroslav Pešina), který si následujícího roku rozšířil o obor prehistorie (prof. Jan Filip), a v rámci svého druhého oboru se soustředil na problematiku u nás tehdy vznikající archeologie středověku jako jeden z prvních žáků Miroslava Richtera a Zdeňka Smetánky, zakladatelů oboru. Studium ukončil v roce 1966 na základě diplomové práce Středověké limožské emaily v Čechách. Rigórní zkoušky složil v roce 1988.

Po promoci s kolegy z památkového ústavu, zleva Miloš Pistorius, Ladislav Špaček, Jana Vodičková, Ludvík Hlaváček a Helena Smetáčková (foto archiv NPU ÚOP v hl. m. Praze, 1966).

PhDr. Ladislav Špaček oslavil své sedmdesátiny uprostřed práce v Národním památkovém ústavu, kam nastoupil ještě před ukončením svého vysokoškolského studia.

Narodil se 28. října 1941 v Praze v rodině lékaře jako druhé dítě ze šesti. Vliv na rozvoj jeho osobnosti mělo rozsáhlé intelektuálně založené příbuzenstvo, mezi nímž byli historici umění a umělci. Množství rodinných památek ovlivnilo jeho pozdější odborné směřování. Kromě humanitních věd patřily k jeho zájmům botanika a zahradničení. Po maturitě v roce 1958 krátce pracoval v Uměleckoprůmyslovém muzeu, kde se zapojil do inventarizace sbírek u Dagmar Hejdové, poté spolupracoval v Archeologickém ústavu ČSAV

V roce 1965 v Pražském středisku státní památkové péče a ochrany přírody (po šestinásobném přejmenování v dnešním Národním památkovém ústavu, územním odborném pracovišti v hlavním městě Praze) vzniklo nové archeologické pracoviště, vedené Vladimírem Pišou, kam byl Ladislav Špaček začleněn. Jeho zásadním výzkumem byla dlouholetá akce v Petrské ulici, výzkum dodnes klíčový pro řešení otázek kolem zahloubených dřevohliněných středověkých domů

i pro problematiku struktury nejstaršího osídlení pražského podhradí. Nezanedbatelným podílem přispěl i k poznání staroměstské fortifikace výzkumem souvisejícím se stanicí metra Můstek. Po odchodu Vladimíra Píši převzal rozrůstající se archeologické pracoviště a stal se vedoucím archeologického odboru.

V roce 1992 přijal nabídku vedení ústavu, aby přešel do památkového odboru a vedl oddělení pro Nové Město, od roku 1993 oddělení pro Pražskou památkovou rezervaci. Zástupcem ředitele ústavu se stal v roce 1986 a v této funkci setrval až do jmenování ředitelem. Tuto funkci zastával v letech 1999–2002. Poté se vrátil do oddělení pro péči o památky v rezervaci a staral se o část Starého Města a Josefov, nejnověji pečuje o industriální památky v oddělení specialistů.

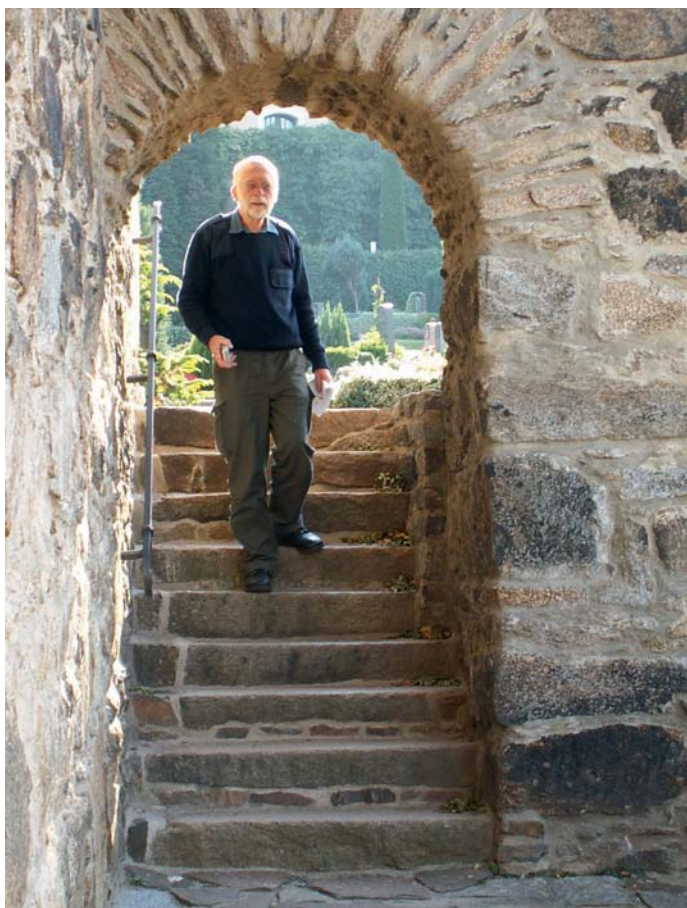
V rámci úkolů pro vědu a výzkum v posledních pěti letech Ladislav Špaček novátorsky zaměřil na opomíjené segmenty památkového fondu Prahy. Prováděl terénní a badatelský průzkum ohrožených dochovaných prvků

pražského uličního interiéru a parterů pražských paláců a domů převážně z 2. poloviny 19. století a z 1. poloviny 20. století. Podařilo se mu zdokumentovat například desítky kovových patníků při portálech a vjezdech do objektů, velmi zřídka dochované anglické dvorky, z nichž se u mnohých zachovaly již jen pouhé stopy v okolní dlažbě, nebo pumpy a vodovodní stojany. Při této výzkumné práci Ladislavu Špačkovi pomáhala Tereza Křížová. U pražských výkladců či výloh nejrůznějších obchodů nebo krámů se podařilo zdokumentovat stovky příkladů. Nesoustředil se samozřejmě jen na centrum hlavního města, podrobně zkoumal i zbylé katastry Velké Prahy. S výsledky výzkumu a s množstvím typů pražské mozaikové dlažby, kterou už ve 20. letech

20. století obdivoval vynikající architekt Adolf Loos, seznamoval zprvu jen své pracovní kolegy, později pořádal v zasedací síni pražského pracoviště Národního památkového ústavu a v prostorách JUDITINY věže cykly přednášek, které byly hojně navštěvovány i pracovníky ostatních památkových ústavů, magistrátními úředníky, členy Klubu Za starou Prahu i širokou veřejností.

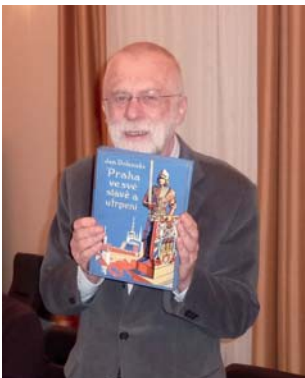
V zámeckém parku Pillnitz (foto archiv NPÚ ÚOP v hl. m. Praze, konec 60. let 20. století).

V Budyšině, z exkurze Národního památkového ústavu do Horní Lužice (foto Z. Rysová, 2005).

Z oslavy narozenin
(foto I. Rusoová, 2011).

BIBLIOGRAFIE LADISLAVA ŠPAČKA

- Akustická nádoba z ostrovského kláštera. Časopis Národního muzea, oddíl věd společenských 132, 1963, 137–142.
- Archeologický výzkum Ostrovského kláštera v letech 1962–1964. Archeologické rozhledy 19, 1967, 43–50.
- Die Reste einer mittelalterlichen Siedlung bei St. Peter Na Poříčí in Prag, Acta Musei Moraviae. Časopis Moravského musea zemského 55, 1970, 97–100.
- Les émaux limousins médiévaux en Tchécoslovaquie. Bulletin de la Société Archéologique et Historique du Limousin, Tome 43, 1971, 173–185.
- Jiné důležité výzkumy. Zpravodaj dobrovolných aktivitů státní památkové péče a ochrany přírody v Praze 6, 1978, 10.
- Nové nálezy při stavbě metra Na můstku. Archeologia historica 3, 1978, 381–386.
- Prognóza dalšího výzkumu Petřské čtvrti (osada u sv. Petra na Poříčí) ve světle dosavadních poznatků. Archeologia historica 3, 1978, 387–391.
- Středověký cínový džbán z pražského nálezů. Praehistorica 8, Varia archaeologica 2, Sborník k 80. narozeninám Jana Filipa, 1981, 319–320, tab. XXII.
- Archeologický výzkum petřské čtvrti. Zpravodaj dobrovolných aktivitů státní památkové péče a ochrany přírody v Praze 20, 1983, 1–9.
- Nález pozůstatků první pražské továrny na kameninu (s Viliamem BRZOBOHATÝM). Staletá Praha 13, 1983, 219–223.
- Středověká vápenka na Velkopřevorském náměstí. Staletá Praha 13, 1983, 207–210.
- Památková péče v Praze za posledních deset let (s Josefem MAYEREM). Staletá Praha 16, 1986, 27–49.
- Archeologické výzkumy. Staletá Praha 18, 1988, 5–10.
- Nákončí z doby avarské z Prahy 1-Nového Města (s Nadou PROFANTOVOU). Archaeologica Pragensia 11, 1991, 93–100.
- Pražský ústav státní památkové péče a ochrany přírody (s Petrem HEŘMANEM). Bulletin Státního ústavu památkové péče 7, 1991, 270–275.
- Zobrazení vesnice Kuppentinu. Příspěvek k ikonografii středověké vesnice. Archaeologia historica 17, 1992, 365–367.
- Rekonstrukce výzdoby emailovaného poháru na nožce z nálezů v Praze 1 Na Můstku. Historické sklo. Sborník pro dějiny skla 2, 2000, 9–11.
- Úprava pražských ulic. Výroční zpráva Národního památkového ústavu za rok 2001, 2002, 64–70.
- Zničení výkladce v Hyberské ulici čp. 1271 na Novém Městě. Výroční zpráva Národního památkového ústavu za rok 2005, 2006, 8–9.
- Mozaiková dlažba a pražské chodníky. In: Alfréd SCHUBERT ET AL., Péče o památkově významné venkovní komunikace. Praha 2007, 135–155.
- Mozaiková dlažba a pražské chodníky. Příloha věstníku Klubu Za starou Prahu. Praha 2009.
- Výkladce. In: Marie BÁČOVÁ ET AL., Obnova okenních výplní a výkladců. Praha 2010, 94–121.

Helena Čížinská, Zdeněk Dragoun

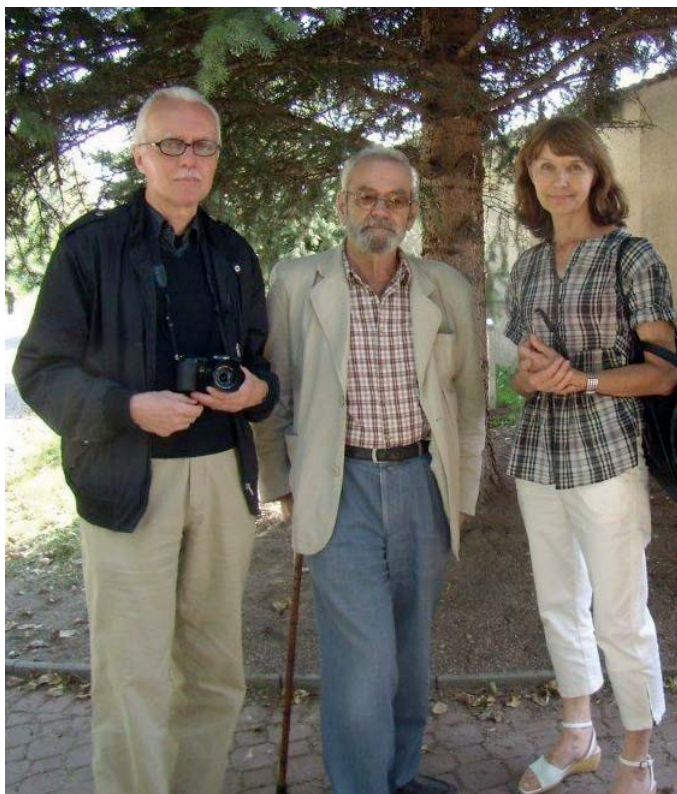
ZA BOHUMILEM FANTOU

S profesorem Bohumilem Fantou odešla jedna pozoruhodná osobnost současné české architektury. Znáám svět architektů, na jeho rozmanitosti ctím právě to, co každého jednotlivého architekta odlišuje od druhých, v čem spočívá jeho osobitost a individuální přínos.

Prof. Ing. arch. Bohumil Fanta, CSc. byl typem učeného architekta. Učenost chápu spíše než teoretizování a vzdělanost jako ponor do historie, identifikování s jejími nástroji, prostředky, materiály, formami a v neposlední řadě také jako znalost klasické kultury. Fantův pohled byl upřen především k italské renesanci, s níž byl ve stálém kontaktu. Nebyl to jen obdiv k historickému slohu, ale postoj k jeho podstatným znakům jako trvalým hodnotám; vztah k prostoru, materiálům a řemeslům. Nebyl to také postoj eklektika, italskou renesanci prožíval vnitřně jako stále živou architektonickou kulturu, která se může uplatňovat a žít v každé době, má své pevné místo a význam v roztržité mozaice současné globalizované společnosti s jejími zrelativizovanými hodnotami.

Bohumil Fanta byl úzkostlivě přesný a důkladný a v tom také spočíval způsob jeho uvažování směřující od detailu k celku, čímž svůj postup harmonizoval do výsledné podoby. Byl svým naturelem předurčen spíše pro náročné komorní architektonické úlohy; dovedl důsledně, do

posledního detailu promyslet a provést hrobku svatého Vojtěcha v katedrále Svatého Víta. Toto ušlechtilé, v dlažbě mírně vyvýšené, na první pohled nenápadné dílo si může právem činit nárok na trvalost. Drobná duchovní, avšak monumentální práce, která vstoupila do dějin. Dle mého názoru by Bohumil Fanta jen stěží dokázal navrhnout nějaké obchodní centrum, k takovým úkolům se ostatně vždy najde dostatek ochotných. Bohumil Fanta stál do jisté míry mimo módní proudy a trendy, i když dovedl odpovídat na současné podmínky a formy. Nebyl jednostranně konzervativní ani tradicionalistický, dovedl převádět hodnoty historie do dnešního života jako plnohodnotné prvky.

Zleva Bohumil Fanta, Pavel Halík a Eva Fantová v Horních Počáplech (foto J. Macháček, 2010).

Kolumbárium na hřbitově v Horních Počáplech (foto P. Halík, 2010).

Z jeho poměrně početného díla, zahrnující i volnou výtvarnou tvorbu, zde po ukáží jen na několik pozdních prací charakterizujících jeho osobnost. Připomínám tedy rozsáhlou úpravu náměstí v Roudnici nad Labem, citlivě rozvíjející a akcentující povahu tohoto krásného historického prostoru; dále ušlechtilou stavbu kolumbária na hřbitově v Horních Počáplech – čistý hranol, jehož obklad z leštěného carrarského mramoru je krásnou světelnou vzpomínkou na Itálii, kterou si Bohumil Fanta oblíbil a často ji navštěvoval. Nad mramorovým tělem budovy obíhá průhledný skleněný pás, nesoucí desku střechy, která uvnitř kolumbária zrcadlí život dole na zemi.

Bohumil Fanta byl po šest let děkanem na Fakultě architektury ČVUT. Jako pedagog se zde zabýval především historickými stavbami a památkovou ochranou. Na tomto místě musím také zdůraznit nemalý podíl, který měla na celé tvorbě Bohumila Fanty jeho choť a spolupracovnice Eva Fantová. Na Fakultě architektury například společně založili a vypracovali „Základy architektonického navrhování“, metodicky promyšlený předmět pojatý jako cesta, na níž měli začínající studenti nalézat přístup k uchopení architektonické myšlenky, poznávat a uvědomovat si své individuální schopnosti a vytvářet si svůj vlastní postoj k architektuře.

Bohumil Fanta svým osobitým založením a přístupem připojil k současné české architektonické kultuře zvláštní, cenné tóny a harmonie, které obohacují a zpestřují její obraz.

Pavel Halík

Náhrobní deska sv. Vojtěcha v katedrále sv. Víta v Praze (foto J. Hessová, 2011).